

**INTERNATIONAL CONGRESS OF MANAGEMENT
ECONOMY AND POLICY PROCEEDINGS
VOLUME I**

November 26-27, 2016 / Istanbul-Türkiye

**ULUSLARARASI YÖNETİM, EKONOMİ VE
POLİTİKA KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI
CİLT 1**

26-27 Kasım 2016 / İstanbul

**CAMBRIDGE
SCHOLARS
PUBLISHING**

**INTERNATIONAL CONGRESS OF MANAGEMENT ECONOMY AND POLICY
PROCEEDINGS**

November 26-27, 2016 / İstanbul-Türkiye

Editors:

Seyfettin ERDOĞAN
Durmuş Çağrı YILDIRIM
Ayfer GEDİKLİ

Assistant Editors:

Mustafa Uğur MİRASEDOĞLU
Tuba KANTARCI
Selen ÇOLTU
Buket KIRCI
İnay GÜRİSOY

Printed by Umuttepe Yayınları, Kocaeli, Turkey.

Publishing Year: November, 2016

Language: Turkish and English

**ULUSLARARASI YÖNETİM, EKONOMİ VE POLİTİKA KONGRESİ
BİLDİRİLER KİTABI**

26-27 Kasım 2016 / İstanbul

Editörler:

Seyfettin ERDOĞAN
Durmuş Çağrı YILDIRIM
Ayfer GEDİKLİ

Editör Yardımcıları

Mustafa Uğur MİRASEDOĞLU
Tuba KANTARCI
Selen ÇOLTU
Buket KIRCI
İnay GÜRİSOY

Basım: Umuttepe Yayınları, Kocaeli, Türkiye.

Yayın Yılı: EKİM 2009

Dili: Türkçe ve İngilizce

Makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir.

icomep.com

info@icomep.com / iconmep@gmail.com

ISBN: 978-605-5100-85-8

BİLİM KURULU

ADI-SOYADI	GÖREVLİ OLDUĞU KURUM	ADI-SOYADI	GÖREVLİ OLDUĞU KURUM
Prof. Dr. Seyfettin Erdoğan	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Prof. Dr. Ahmet İncekara	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Halis Yunus Ersöz	İstanbul Üniversitesi (Rektör Yrd)	Prof. Dr. Abdülmecit Türüt	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Süleyman Özdemir	Bandırma Üniversitesi (Rektör)	Prof. Dr. David Weir	Northumbria University / Cambridge Scholars
Prof. Dr. Selahattin Dibooglu	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Hüseyin ALTAY	Mustafa Kemal Üniversitesi
Osman Saraç	Borsa İstanbul Genel Müdürü	Doç. Dr. Zafer Kanberoğlu	Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Mikail Erol	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	Doç. Dr. Vedat Cengiz	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Yakup Bulut	Hatay Üniversitesi	Doç. Dr. Tolga Ulusoy	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Paksoy	Kilis Üniversitesi	Doç. Dr. Şevket Alper Koç	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. M. Hüseyin Bilgin	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Şahap Kavcıoğlu	Bayburt Milletvekili
Prof. Dr. Hamza Ateş	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Sibel Aykın	Akdeniz Üniversitesi
Prof. Dr. Anne Winkler	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Selman Yılmaz	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. David Rose	University of Missouri–St. Louis	Doç. Dr. Rengin Ak	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Doğan Uysal	Celal Bayar Üniversitesi	Doç. Dr. Özlem Durgun	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Tabakoğlu	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Murat Pıçak	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet Nohutçu	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Mahmut Bilen	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Adem Korkmaz (Rektör)	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Doç. Dr. İdris Demir	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Zekai Özdemir	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. İbrahim Turhan	İzmir Milletvekili
Prof. Dr. Tuncay Yılmaz	Sakarya Üniversitesi	Doç. Dr. Hasan Gül	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay Güloğlu	Yalova Üniversitesi	Doç. Dr. Haluk Zülfikar	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Targan Ünal	Okan Üniversitesi	Doç. Dr. Hakan Kahyaoglu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Şaban Kayhan	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Doç. Dr. Gülçin Tapşın	İstanbul Ticaret Üniversitesi
Prof. Dr. Soner Çelikkol	Kocaeli Üniversitesi	Doç. Dr. Emrah İsmail Çevik	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Sami Karacan	Kocaeli Üniversitesi	Doç. Dr. Emel İslamoğlu	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Salih Öztürk	Namık Kemal Üniversitesi	Doç. Dr. Elif Hobikoğlu	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Rasim Yılmaz	Namık Kemal Üniversitesi	Doç. Dr. D. Çağrı Yıldırım	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan Sarı	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Doç. Dr. Bahar B. Doğan	Dicle Üniversitesi
Prof. Dr. Osman Altuğ	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Ayfer Gedikli	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Nuray Altuğ	Marmara Üniversitesi	Doç. Dr. Ali Arı	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Nilgün Çil Yavuz	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Kenan Aydın	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Aykaç	Kırklareli Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. İshak Torun	Bolu İzzet Baysal Üniversitesi

Prof. Dr. Murat Yülek	İstanbul Ticaret Üniversitesi	Doç. Dr. İlhan Eroğlu	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Prof. Dr. Muhsin Kar	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Doç. Dr. İbrahim Subaşı	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin Kaplan	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Hatice Karahan	Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Melike Bildirici	Yıldız Teknik Üniversitesi	Doç. Dr. Hakan Kahyaoğlu	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Yüce	Uludağ Üniversitesi (Dekan)	Doç. Dr. Burcu Özcan	Fırat Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Duman	Artvin Çoruh Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Ahmet Faruk Aysan	Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Bulut	Sabahattin Zaim Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Yücel Ayriçay	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Barca	Sosyal Bilimler Üniversitesi (Rektör)	Doç. Dr. Özlen Hiç	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Kerem Alkin	Nişantaşı Üniversitesi	Doç. Dr. Aysen Hiç Gencer	İstanbul Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Kenan Dağcı	Yalova Üniversitesi	Doç. Dr. Yunus Yoldaş	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. Kahraman Çatı	Düzce Üniversitesi	Doç. Dr. Cüneyt Kılıç	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Prof. Dr. İlyas Doğan	Gazi Üniversitesi	Doç. Dr. Levent Çinko	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim Güran Yumuşak	Sabahattin Zaim Üniversitesi (Dekan)	Doç. Dr. Başak Tanınmış Yücememiş	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Hatice Neşe Erim	Medeniyet Üniversitesi	Doç. Dr. Ferda Yerdelen Tatoğlu	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Hasan Vergil	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Selami Özcan	Yalova Üniversitesi
Prof. Dr. Haluk Alkan	İstanbul Üniversitesi	Doç. Dr. Abdulvahap Baydaş	Bingöl Üniversitesi
Prof. Dr. Habip Yıldız	Sakarya Üniversitesi	Dr. Ayşegül Durukan	Nişantaşı Üniversitesi
Prof. Dr. Gülden Ülgen	İstanbul Üniversitesi	Abdurrahman Dilipak	Araştırmacı – Yazar
Prof. Dr. Feridun Yılmaz	Uludağ Üniversitesi	Kemal Öztürk	Araştırmacı-Yazar
Prof. Dr. Faik Budak	Kocaeli Üniversitesi	Ersoy Dede	Araştırmacı – Yazar
Prof. Dr. Erişah Arıcan	Marmara Üniversitesi	Dr. Barış Alparslan	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal Tanas Karagöl	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	Dr. Mehmet Naci Efe	Üsküdar Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal Demirhan	Osmangazi Üniversitesi	Dr. Berna Ak Bingül	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmoud Sabra	Al Azhar University, Filistin	Dr. Kaushik Chattopadhyay	Prof. S.N.H. College, University of Kalyani
Prof. Dr. Ensar Nişancı	Namık Kemal Üniversitesi	Dr. Yıldız Aksoy	İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi
Prof. Dr. Emin Ertürk	Uludağ Üniversitesi	Dr. Murat Tümay	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Elif Çepni	Bahçeşehir Üniversitesi	Dr. İsmail Cem Ay	Gelişim Üniversitesi
Prof. Dr. Coşkun Can Aktan	Dokuz Eylül Üniversitesi	Dr. Veli Sırım	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Cevat Gerni	Doğu Üniversitesi	Dr. Niyazi Gümüş	Kastamonu Üniversitesi
Prof. Dr. Jean-Pierre Allegret	Paris Ouest Nanterre, Fransa	Dr. Korhan Arun	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Bülent Güloğlu	İstanbul Teknik Üniversitesi	Dr. Cengiz Ceylan	Kırklareli Üniversitesi

Prof. Dr. Bülent Aybar	Southern New Hampshire University-USA	Dr. Aslıhan Nakibođlu	Niđde Üniversitesi
Prof. Dr. Bogna K. Jozwiak	University of Lodz-Poland	Dr. Ahu Ergen	Bahçeşehir Üniversitesi
Prof. Dr. Ayşe Buđra	Boğaziçi Üniversitesi	Dr. Ömer Esen	Muş Alpaslan Üniversitesi
Prof. Dr. Olexandr Pidchosa	Taras Shevchenko University, Ukrayna	Dr. Abdilahi Ali	Aberystwyth University / İngiltere
Prof. Dr. Sudi Apak	Esenyurt Üniversitesi	Dr. Malik Babar Hussain	University of Sargodha / Pakistan
Prof. Dr. Ali Kutan	Southern Illinois University	Dr. Zeeshan Atiq	University of Karachi / Pakistan
Prof. Dr. Aysun Fıçııı	Southern New Hampshire University-USA	Dr. Büşra Karataşer	Namık Kemal Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Kemal Gürbüz	Balıkesir Üniversitesi	Dr. Sema Yılmaz Genç	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Konstantin Tsvetkov	University of Agribusiness and Rural Development	Dr. Yener Coşkun	Semaye Piyasası Kurumu Başuzman
Prof. Dr. Nazıf M. Shahrani	Indiana University	Dr. Daniel Kapp	European Central Bank
Prof. Dr. Aysıt Tansel	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	Dr. Zışan Kılıçkan	Kocaeli Üniversitesi
Prof. Dr. Max Gillman	University of Missouri–St. Louis		
Prof. Dr. Ali Çelikyay	Osman Gazi Üniversitesi		

YDS ACADEMY YABANCI DİL OKULLARI

2005 yılında kurulan YDS Academy Yabancı Dil Okullarımızda her yaş grubuna, teknolojik sınıflarda, uluslararası sertifikalara sahip eğitimcilerle dil eğitimi vermekteyiz. Okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise öğrencilerinin yanı sıra yetişkin öğrencilere de çok çeşitli amaçlara yönelik eğitimler sunmaktayız. Genel amaçlı yabancı dil programlarımızın dışında ulusal ve uluslararası dil sınavlarına hazırlık eğitimlerimiz, iş dünyasına yönelik sunduğumuz çözümler, dijital eğitim modellerimiz, yurtdışı eğitim hizmetlerimiz ve yabancı dil eğitiminin tüm alanlarını kapsamaktadır. YDS Academy olarak birinci önceliğimiz kaliteli eğitimi herkes için erişilebilir kılmaktır. Oluşturduğumuz kalite modelimiz doğrultusunda sunduğumuz yabancı dil eğitim hizmetlerimizi bu tanıtım metnimizde sizlerle paylaşacağız.

KALİTE

YDS Academy yabancı dil okulları olarak benimsediğimiz en önemli prensip olan “Sürdürülebilir Kalite” ilkemiz doğrultusunda yılmadan çalışmaya devam ediyoruz. Bize göre kaliteli eğitim lüks değil, bir hak. Amacımız; öğrencilerden velilerine kurumsal firma çalışanlarından yöneticilerine kadar tüm paydaşlarımıza sürdürülebilir kaliteli hizmetleri en uygun ücretlerle sunmaktır.

Kaliteye verdiğimiz önem neticesinde kurumlarımız 2010 yılında **Oxford Quality** kalite belgesini almış, ardından da 2013 yılında İsviçre'nin Cenevre kentinde düzenlenen kalite kongresinde Altın Kategori'de uluslararası **ERA Kalite Ödülü**'nü almaya hak kazanmıştır. Kalite odaklı çalışılan uzun yılların getirdiği deneyimle, sunduğumuz tüm hizmetlerde kaliteli bir eğitim almanın güvencesi olan “**YDS Quality Codes**” sistemini geliştirdik. Bu sistem eğitimimizin başından sonuna kadar tüm aşamalarında size eşlik edecek, hedefinize ulaşma yolunda herhangi bir problemle karşılaşmanızı önleyecektir.

YDS QUALITY CODES – TOTAL QUALITY CONCEPT IN YDS ACADEMY

➤ **CTD - CONTINUING TEACHER DEVELOPMENT**

Kurumlarımızdaki tüm öğretmenlerimizin mesleki yeterliliklerini daima üst seviyede tutabilmeleri için gerek dil merkezlerimizde, gerek ülkemizin güzide mekânlarında, gerekse yurtdışında düzenlediğimiz ulusal ve uluslararası nitelikteki eğitim ve kişisel gelişim programlarıdır.

➤ **SCS – STUDENT COUNSELLING SYSTEM**

YDS Academy hizmet birimlerinde başta sınav programlarına devam eden öğrenciler olmak üzere tüm öğrencilere ilgili konu hakkında birebir ya da toplu olarak rehberlik ve bilgilendirme hizmetinin sunulmasıdır.

➤ **DLS – DIGITAL LEARNING SOLUTIONS**

Tüm eğitimlerimizde öğrencilerin çok daha fazla çalışma ve tekrar yapmalarını sağlayacak, kapsamlı ve profesyonel sistemlere dayanan dijital eğitim destek hizmetleridir.

➤ **BRP – BEGINING-OF-TERM RECOVERY PROGRAM**

Yeni bir kursun başında, çeşitli sebeplerle bir önceki dönem içinde devamsızlık yapmış olan veya mevcut bilgilerinin pekiştirmek isteyen öğrenciler için tamamladıkları kursun son ünitelerini tekrar edecekleri sınıf çalışmalarıdır.

➤ **DTS – DEVELOPMENT TRACKING SYSTEM**

Genel İngilizce, ilköğretim ve lise programlarında her ünite bir, üç ünite bir ve altı ünite bir uygulanan sınavlar ve sınıf içi gözlem yoluyla sınıf öğretmeni ve akademik koordinatör tarafından öğrencinin gelişiminin takip altında tutulması sistemidir. Sınav gruplarında bu takip, düzenli olarak yapılan deneme sınavlarıyla sağlanmaktadır.

➤ **P2P – PEER TO PEER**

Mazereti nedeniyle devamsızlık yapmak zorunda kalan, belirli konularda eksikliği olduğunu düşünen veya sınıf öğretmenin takibi sonucu eksiklikleri olduğu belirlenen öğrencilere yönelik öğretmen eşliğinde yapılan bire bir derslerdir.

➤ **UBS – UNIT BASED SUPPORT**

Ders harici günlerde bir hafta önce işlenen ünitenin tekrarının yapıldığı, çok sayıda örnek ile daha fazla dil egzersizi yapma imkânının sunulduğu çalışmalardır.

➤ **SSB – SUCCESS AT SCHOOL PROGRAM**

İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerimizin aldıkları yabancı dil eğitiminin yanında ücretsiz olarak katılabilecekleri, okullardaki müfredatı baz alarak okul başarısını arttırmayı amaçlayan, haftalık olarak düzenlenen ek çalışmalardır.

➤ **ATS – ABSENTEESIM TRACKING SYSTEM**

Kursiyerlerin devamlılığını maksimum seviyede tutmak amacı ile bizzat sınıf öğretmeni ve eğitim danışmanı tarafından takip edilerek öğrencinin programdan geri kalmasının engellenmesi ve gerekli tedbirlerin alınmasıdır.

➤ **SCA – SPEAKING CLUB ACTIVITIES**

Yabancı eğitimler tarafında yürütülen, konuları önceden belirlenmiş haftalık konuşma çalışmalarıdır. Seviyelere göre ayrı ayrı yapılan bu çalışmalarda öğrencilerin dil kullanımı açısından gerçekçi ortamlar ve konular bulması amaçlanmaktadır.

➤ **ABS – ACTIVE BOOKWORM SYSTEM**

YDS Bookworm üyeliği ile kurumlarda bulunan zengin içerikli ve seviyelendirilmiş kütüphanelerden okuma kitaplarının eğitimci denetiminde tamamen ücretsiz olarak öğrencilere kullanılmasıdır.

➤ **ARS – ACCENT REDUCTION SYSTEM**

Dilin aktif kullanımı için gerçekleştirilen konuşma derslerinde yabancı ve Türk eğitimci tarafından uygulanan doğru sesletim çalışmalarıdır.

➤ **ISI – INTERACTIVE SPOKEN INTERACTION**

Yabancı eğitimci tarafından yürütülen, 5'er dakikalık karşılıklı diyaloglardan oluşan, tüm Genel İngilizce ve Teen Plus öğrencilerinin katılmasının zorunlu olduğu, konuşma konusunda öğrencilerin gelişiminin kurum tarafından takip edilmesini ve onlara dönüt verilmesini sağlayan etkileşimli bir uygulamadır.

➤ **SRP – STUDENT REVIVAL PROGRAM**

Dur ve kontrol et sınavları ve ilerleme sınavları sonuçlarının akademik kurul tarafından değerlendirilmesi sonucunda öğrencinin arzulanan gelişim düzeyine ulaşmadığı tespit edildiğinde derhal bir öğretmen eşliğinde yoğun bir çalışma programına alınmasıdır.

➤ **ERP – END-OF-TERM-RECOVERY PROGRAM**

Yeni tamamlanan bir kursun sonunda, çeşitli sebeplerle dönem içinde devamsızlık yapmış olan veya mevcut bilgilerini pekiştirmek isteyen öğrenciler için henüz tamamlamadıkları kursun son ünitelerini tekrar edecekleri sınıf çalışmalarıdır.

GENEL İNGİLİZCE PROGRAMLARI

Genel İngilizce programlarımızda Avrupa dilleri öğretimi olarak ortak çerçeve programına (CEFR) uyumlu 6 seviyeli (A1-A2-B1-B2-C1-C2) dil eğitimi uygulanmaktadır. Kursiyerlere öncelikle seviye belirleme testi uygulanarak hangi düzeyde oldukları tespit edilmektedir. Bu işlemin ardından kursiyerler, karşılıklı olarak kararlaştırılan seansa yönlendirilmektedir.

Eğitim dilin tüm yönlerini geliştirmeye odaklı olup konuşma, dinleme, okuma ve yazma becerilerinin birbirini tamamlayıcı şekilde öğretilmesini amaçlamaktadır. Özellikle “iletişim dili” olarak İngilizcenin öğretimi hedeflendiğinden, konuşma becerisinin geliştirilmesine ekstra önem verilmektedir.

Her bir seviyede 96-120 ders saati olarak verilen eğitim sürecinde Oxford University Press ürünleri olan kitaplar ve eğitim materyalleri kullanılmaktadır ve tamamı ücretsiz olarak öğrencilerimize hediye edilmektedir. Bu materyaller, öğrenci ders kitabı (student's book), çalışma kitabı (workbook), bilgisayar destekli alıştırmaya CD'si (iChecker) ve YDS Academy tarafından özel olarak hazırlanan interaktif İngilizce eğitim kaynakları DVD'si gibi çok sayıda unsuru içermektedir.

Kursiyerlerin durumlarını gözlemek, onlara doğru dönütler vererek eğitimlerinden en fazla kazanımı elde etmelerini sağlamak amacıyla çeşitli ölçme-değerlendirme yöntemleri uygulanmaktadır. Her ünite sonunda bireysel değerlendirme amaçlı ünite kazanım testleri, her dört ünite de bir ara kontrol testleri ve her altı ünite de bir kur testleri uygulanmaktadır. Elde edilen sonuçlar gerek öğrencinin öz değerlendirmede bulunmasını sağlamakta, gerekse öğretmen ve eğitim danışmanına öğrenciyi doğru yönlendirmekte kullanabilecekleri değerli bilgiler sunmaktadır.

Genel İngilizce programlarımızda öğrencilerimizin ücretsiz olarak katılabilecekleri “YDS Quality Codes” dâhilinde bulunan çok sayıda ek hizmet sunulmaktadır. Öğrencilerimizin 1 seviyelik eğitimleri boyunca yaklaşık 64-68 ders saati ek hizmetlerden yararlanmaları mümkün olmaktadır.

YDS HAZIRLIK PROGRAMLARI

Yüksek lisans, doktora, yardımcı doçentlik ve doçentlik başvurularında, görevde yükselme ve yurtdışı göreve seçilmede, dil tazminatına hak kazanmada, TUS ve DUS sınavlarında, çok sayıda KPSS puan türünün hesaplanmasında, diploma denkliğinde ve turist rehberliği kokart uygulamasında tek ortak şart adayların geçerli bir YDS puanlarının olmasıdır. Oldukça geniş bir kitleyi ilgilendiren YDS'ye YDS Academy'de hazırlanılır!

YDS hazırlık programlarımızda öğrencilere İngilizcenin tüm yönlerini ve inceliklerini öğretmeye çalışarak onların çok değerli zamanlarını çalmayız. Çünkü sınavın kendisi İngilizcenin derinliklerini ölçmemektedir. Sadece sınav odaklı olan bu programlarımızda sınava ihtiyaç duyulduğu kadarıyla dil bilgisi, kelime dağarcığı, soru çözüm teknikleri ve sınav stratejileri çalışmaları yapılmaktadır.

YDS Publishing tarafından kurumlarımıza özel olarak hazırlanan eğitim setlerimizi ülke genelinde eşine rastlanmayacak zenginliktedir. Başarı için gereken tüm unsurları barındıran setlerimizdeki unsurlar akademik takvimimiz doğrultusunda öğrencilere ücretsiz olarak sunulmaktadır. Düzenli olarak birebir YDS formatında deneme sınavları uygulanmakta ve detaylı sonuç raporlarıyla öğrencilere dönütler verilmektedir. Ayrıca destekleyici online sistemlerimizle de öğrencilerimize ayrıcalıklı bir eğitim süreci garanti edilmektedir.

Sınava hazırlık konusunda son derece deneyimli öğretmenlerden oluşan YDS hazırlık zümrelerimiz, ÖSYM'nin tüm yabancı dil sınavlarını yakından takip etmektedir. Yayın ekibiyle sürekli iletişim içinde olmaları sayesinde, sınavda ortaya çıkan yeniliklere yönelik hızla müfredat güncellemesi yapılmakta ve öğrencilerin daima gerçek sınav formatına göre hazırlanması sağlanmaktadır.

TEEN + GRUPLARI

Lise 9, 10 ve 11. Sınıf öğrencilerinden oluşan bu gruplarda öğrenciler seviye belirleme testine göre ayrılarak bir okul sezonu boyunca eğitim alırlar. Bu programlardaki asıl amaç "iletişim dili" olarak İngilizceyi sevdirek öğretmek, aynı zamanda okuldaki İngilizce derslerinde de başarıyı arttırmaktır. Hafta içi okul sonrasındaki saatlerde veya hafta sonu çok çeşitli seanslarda eğitim gören öğrenciler ayrıca farklı günlerde ücretsiz olarak sunulan ek hizmetlerden de sınırsız şekilde yararlanabilmektedir. Hem yabancı öğretmenlerle yürütülen konuşma kulüpleri hem de okul müfredatlarına yönelik atölye çalışmaları, öğrencilerin en yüksek verimi almaları için uzman öğretmenlerimizce yürütülmektedir.

KIDS GRUPLARI

Okul öncesinden 8. sınıfa kadar tüm öğrencilere yönelik hazırlanan programlarımız, yabancı dilin en doğal haliyle öğrenebilmesini sağlayan eğitim modellerini temel almaktadır. Dil öğreniminin en kolay ve kalıcı olduğu çocuğunuzun hayatındaki bu çok değerli dönemde ona kaliteli bir eğitim sunmak başlıca amacımızdır. Oxford Üniversitesi ile işbirliği içinde oluşturulan müfredatımız, düzenli olarak uluslararası sertifika eğitimlerine katılan deneyimli ve dinamik öğretmenlerimiz tarafından uygulanmaktadır.

Akademik yıl boyunca (Eylül – Haziran) süren Kids programlarımızda önceliğimiz öğrencilerimize İngilizceyi iletişim odaklı olarak öğretmektir. Oxford University Press eğitim materyallerinin kullanıldığı bu sınıflarımızda öğrencilerin tüm duyularına hitap eden eğitim araç-gereçlerinden yararlanılmaktadır. İngilizcenin kullanıldığı gerçek ortamları ve kişileri simüle etmek için tüm sınıflarımızda eğitimin bir bölümünü yabancı öğretmenlerimiz gerçekleştirmektedir. Okuldaki İngilizce derslerinde de başarıyı arttırmak amacıyla her hafta çeşitli seanslar halinde, öğrencilerimizin ücretsiz olarak katılabilecekleri ek çalışmalar yapılmaktadır.

Yaz döneminde (Haziran – Ağustos) Kids programlarımız çok daha farklı bir sistemle sunulmaktadır. Tatil algısından uzaklaşmadan öğrencilerin İngilizce eğitimlerine devam etmelerini sağlayan bu programlarımız çok çeşitli aktivitelerle desteklenmektedir. Aqua park, yüzme, ebru, heykel, resim, seramik, masa tenisi, satranç, piknik, kâğıt katlama, eğlenceli matematik, akıl oyunları vb. çok sayıda aktivite sayesinde öğrencilerin hem eğlenmesi sağlanmakta hem de kişisel gelişimlerine büyük katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin sevecek yapacakları bu aktivitelerle asıl amaç olan İngilizce eğitiminin kesintisiz devamı temin edilmektedir.

KURUMSAL EĞİTİMLER

YDS Academy Yabancı Dil Okulları olarak kurumsal yabancı dil eğitim programları da düzenlemekteyiz. Bu programlarda Oxford University Press tarafından hazırlanmış özel amaçlı eğitim setleri ve eğitim verilen sektöre özel modüler iş İngilizcesi kitapları ile dersler yürütülmektedir.

Bu eğitimlere katılan kursiyerler, kendi mesleklerinde ya da iş alanlarında yabancı dilde ihtiyaç duydukları yazışma, görüşme, tanıtım, toplantı ve sunumlar sırasında gereken yabancı dil bilgisine yönelik eğitim almaktadırlar.

Bu eğitimler dil okullarımız bünyesinde verilebildiği gibi, talep edilmesi halinde, eğitimi alan kurumun bünyesinde de sunulabilmektedir.

Ayrıca, kursiyerlerin devam-devamsızlık durumları, yazılı- sözlü sınav sonuçları ve gelişimleri kurum yetkililerine raporlanmaktadır.

YURT DIŞI EĞİTİM

YDS Abroad, YDS Academy öğrencileri ve Türkiye'nin dört bir yanından katılımcılarla grup yaz okulları, bireysel dil okulları, teacher training programlarını gerçekleştirerek, yabancı dil eğitimini dilin konuşulduğu ülkede almak isteyen öğrencilere istekleri, zamanları ve bütçeleri doğrultusunda en verimli olacak programları belirlemede danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

YDS Abroad, 12-17 yaş aralığındaki öğrencilerin katılımlarıyla oluşan gruplara yönelik İngiltere, Amerika, Kanada, Malta, Almanya, İspanya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinde her yıl kış sömestr ve yaz tatilleri dönemlerinde grup eğitimleri programları gerçekleştirilmektedir. Öğrencilerimize, onunla birlikte giden tecrübeli, dile hâkim ve çözüm odaklı grup liderlerimiz eşlik etmektedir. Bu programlarımız öğrencilere yeni bakış açıları kazandırıp ufuklarını geliştirirken, iletişim için yabancı dilin ne kadar gerekli olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

16 yaş ve üzeri yetişkin katılımcılar için, öğrencinin ihtiyacına yönelik, 2 haftadan 52 haftaya kadar, hedefleri doğrultusunda; genel İngilizce (Almanca, İspanyolca vb.) sınav hazırlıkları kursları (IELTS, TOEFL, TOEIC, FCE, CAE vb.), sertifika programları, iş İngilizcesi, University Pathway programları gibi çok geniş bir yelpazede hizmetlerimiz bulunmaktadır. Eğitimin yanı sıra aile yanında veya öğrenci evi/yurt konaklamaları gibi diğer ihtiyaçlar konusunda da destek olunarak öğrencilere en yararlı olacak dil eğitimi için bir paket program hazırlanır.

İngilizce öğretmenlerine yönelik Teacher Training programları ise, kendini ve bilgilerini yenilemek isteyen öğretmenler için "Professional Development" ve "Creative Methodology" programları veya CELTA/DELTA gibi programlara katılarak yurt dışında da öğretmenlik yapma imkânı sunan sertifika programları için gerekli yönlendirmeleri ve danışmanlığı yapar.

Yurt dışında alınacak eğitimin hedefleri belirlenirken verilen tavsiyeler dışında, öğrencinin yurt dışına çıkmadan vize danışmanlığı ve vize başvurusu, uygun fiyatlı uçak bileti alımı, program süresince yaşabilecekleri havaalanı, pasaport kontrol, kültür şoku gibi konularda bilgilendirme, yurtdışında bulunduğu sürece 7/24 ulaşabilecekleri ve problemlerinin çözümünün sağlanacağı bir danışmanlık hizmeti de verilmektedir.

YAZ KAMPLARI

Efsanevi Kaz Dağları'nın Ege Denizi ile buluştuğu doğa harikası Ören'de YDS Academy güvencesiyle düzenlenen ulusal İngilizce yaz kamplarıdır. Kamp programlarında ilkökul, ortaokul ve lise öğrencileri için özenle hazırlanmış aktiviteler, yabancı öğretmenler eşliğinde interaktif İngilizce dersler ve doğa gezileri bulunmaktadır.

Sabah kahvaltısı, öğle ve akşam yemeklerinin doğal ve organik olarak sunulduğu kamp otelinde, konaklama, güvenlik ve sağlık hizmetleri günün 24 saati sunulmaktadır.

BTCE – THE BRITISH TEST CENTRE FOR ENGLISH

İngiltere merkezli BTCE, uluslararası geçerliliği olan İngilizce yeterlilik sınavları üretmekte, uygulamakta ve değerlendirmektedir. Pek çok ülkede faaliyette bulunan BTCE'nin Türkiye'deki tüm operasyonları, yapılan anlaşma ile YDS Academy tarafından yürütülmektedir.

BTCE'nin portföyünde 4 farklı sınav ve bir de Avrupa Konseyi onaylı Avrupa Dil Portfolyosu bulunmaktadır. Sınavları arasından özellikle MSE (Multiple Skills Exam in English) ülkemiz de dâhil dünya genelinde çok sayıda üniversite

tarafından tanınan bir sınavdır. Bu sınavın ÖSYM denkliği için çalışmalar sürmekte olup, yakın gelecekte YDS'ye eşdeğer sınavlar arasında yerini alacağı beklenmektedir.

Avrupa genelinde yabancı dil eğitiminde standartlar oluşturmak ve öğrenen kişilere bir yol haritası sunmak amacıyla hazırlanmış olan dil portfolyosu, BTCE'nin AB onaylı modeli ve online sistemi ile bir üst boyuta taşınmaktadır.

Online dil portfolyosu; eğitim kurumlarına yön verici ve düzenleyici bir sistem sağlamakta, öğrencilerinin gelişimlerini takip edebilmenin yanı sıra öğretmenleri tarafından portfolyolarının onaylanması imkânını da vermektedir.

Ayrıca kullanıcılar yaşamları boyunca yabancı dil ile ilgili tecrübe ettikleri tüm gelişmeleri, aldıkları eğitimleri, sertifikaları vb. sisteme kaydedebilmekte, mevcut durumlarını yansıtan Uluslararası BTCE Language Portfolio sertifikasını diledikleri zaman sistem üzerinden yazdırabilmektedirler. İş ve üniversite başvurularında kullanılabilecek bir de online paylaşım modülü bulunan sistem, kişisel bilgilerin güvenliğini korurken kullanıcının yabancı dildeki durumunu kurumların incelemesine sunma olanağı vermektedir.

INTESOL TURKEY

Küreselleşen dünyada ülkemizin rekabetçi gücünün artması için yabancı dil eğitiminin çok önemli olduğunu biliyoruz. İyi bir İngilizce eğitimi sunabilmeleri için İngilizce öğretmenlerinin mesleki gelişmelerinin de önemli olduğuna inanıyoruz. Bu doğrultuda, kurumlarımızdaki öğretmenlerimizin tümüne uluslararası geçerliliği olan TESOL eğitimi sunmakla kalmıyor, ülkemiz öğretmenlerinin de bu eğitimden yararlanmaları için çalışıyoruz.

İngilizce eğitimi alanında tüm dünyada geçerli olan TESOL sertifika eğitimi konusunda en tanınmış kurumlardan biri olan Intesol Worldwide Türkiye'de YDS Academy Yabancı Dil Okulları tarafından temsil edilmektedir.

Intesol tarafından sunulan TESOL eğitimleri sayesinde mevcut İngilizce öğretmenleri ve öğretmen adayları, meslek hayatları boyunca en iyi İngilizce eğitimini vermek için ihtiyaç duyacakları donanımı edinmektedirler.

Eğitim, talep eden kurumlar için grup halinde yerinde verilebileceği gibi, online olarak gerek gruplar için gerekse bireyler için sunulabilmektedir.

MY OXFORD ENGLISH

500 yıllık tecrübesi ve yenilikçi vizyonunu bir araya getirerek My Oxford English'i yaratan Oxford University Press, İngilizce öğretimine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır.

Oxford Üniversitesi'nin tecrübesi ve alandaki bilgisi, gelenekselleşmiş akademik başarısı ve yenilikçi bakış açısı, online İngilizce kursu olan My Oxford English'in temellerini oluşturuyor. Oxford Üniversitesi'nin yayıncılık departmanı olan Oxford University Press, üniversitenin bilim, araştırma ve eğitimdeki mükemmeliyet hedeflerini My Oxford English ile ileriye taşıyor.

My Oxford English hızla gelişen dünyada, en kısa sürede, en geniş kapsamlı dil eğitimini sizlere sunmaktadır.

TEACHCAST WITH OXFORD

Oxford University Press ve Eleutian Technology, TeachCast with Oxford adında yenilikçi bir online öğretim platformu yarattı.

TeachCast with Oxford'un sundukları:

- **En çok satan içerik;** TeachCast with Oxford'ta Oxford'un en başarılı üç kitabı kullanılmaktadır; Çocuklar için Let's Go, genç ve yetişkinler için Headway ve iş adamları için Business Venture.
- **Tam özellikli online öğrenme platformu;** Dilediğin zaman, dilediğin yerde öğrenim imkânı sunan sınırsız aktivite tekrarı içeren etkileşimli tek başına çalışma modülleri, gelişip takip sistemi ve LMS (Öğrenme Yönetimi Sistemi) bireysel olarak öğrencilerin gelişimlerini takip etmesini sağlamaktadır.
- **Kaliteli, gerçek öğretmenlerle günlük canlı dersler;** Amerika Birleşik Devletleri devlet ya da özel okullarında çalışabilecek lisanslı Eleutian öğretmenleri ile motive edici günlük canlı ders yayınları.

ANKARA YDS Academy

Adres: GMK Bulvarı Anıt İş Hanı Kat:7 No: 5 KIZILAY / ANKARA
Tel: +90 312 419 07 40
Fax: +90 312 231 58 99

BALIKESİR YDS Academy

Adres: Akıncılar Mahallesi Vasıfçınar Caddesi No: 69 BALIKESİR
Tel: +90 266 243 66 65
Fax: +90 266 243 66 35

BURSA YDS Academy

Adres: Altıparmak Cad. 2. Otel Sok. İ. Uluca İş Merkezi No: 2/2 OSMANGAZI / BURSA
Tel: +90 224 221 13 08
Fax: +90 224 221 13 09

ÇANAKKALE YDS Academy

Adres: İsmet Paşa Mahallesi Aynalı Çeşme Sokak No: 34 17100 Merkez ÇANAKKALE
Tel: +90 286 214 43 43
Fax: +90 286 214 11 23

EDREMİT YDS Academy

Adres: Edremit Gazi İlyas Mahallesi Şafak Caddesi No: 19 (Zeybek Otel Arkası) EDREMİT
Tel: +90 266 374 41 49
Fax: +90 266 374 41 50

ESKİŞEHİR YDS Academy

Adres: İstiklal Mah. Reşadiye Cad. No.12 Kat:1-2-3 ODUNPAZARI / ESKİŞEHİR
Tel: +90 222 234 26 27
Fax: +90 222 230 10 30

İZMİR YDS Academy

Adres: 1374 Sokak No:18 Kat:2 Selvili İş merkezi ÇANKAYA/İZMİR
Tel: +90 232 482 10 11
Fax: +90 232 482 10 51

MANİSA YDS Academy

Adres: 1. Anafartalar Mahallesi Avni Gemicioğlu Caddesi No: 9/A (Endüstri Meslek Lisesi Karşısı) MANİSA
Tel: +90 236 239 89 55
Fax: +90 236 234 38 03

MERSİN YDS Academy

Adres: Güven evler Mahallesi Dumlupınar Caddesi Doğan Yıldız İş Sitesi A Blok Kat: 2 No: 20 Forum arkası,
Dershaneler Caddesi MERSİN
Tel: +90 324 327 23 33
Fax: +90 324 327 23 32

KADIKÖY YDS Academy

Adres: Söğütlüçeşme Caddesi Vahapbey Sokak Direkli İşhanı Kat: 2-3-4-5 | KADIKÖY/İSTANBUL
Tel: +90 0 (216) 349 12 00
Fax: +90 0 (216) 349 13 00

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

OSMANLI KADINININ “TEŞEBBÜS” KAVRAMINA YAKLAŞIMI “KADINLAR DÜNYASI DERGİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME”	1
DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR VE DIŞA AÇIKLIĞIN YOKSULLUK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: OECD ÜLKELERİ ÖRNEĞİ	14
FAİZ ORANI – HİSSE SENEDİ GETİRİSİ ARASINDAKİ UZUN DÖNEMLİ İLİŞKİSİ: AMPİRİK BİR ANALİZ	31
PETROL FİYATLARI, ALTIN FİYATLARI VE HİSSE SENEDİ GETİRİSİ İLİŞKİSİ	48
İNŞAAT SEKTÖRÜNDE DIŞ PAYDAŞLARLA İLETİŞİMDE ÖNEMLİ HUSUSLAR VE EKONOMİK ETKİSİNİN İNCELENMESİ	63
İNŞAAT SEKTÖRÜNDE VERİ MADENCİLİĞİ UYGULAMALARINA GENEL BAKIŞ VE EKONOMİK ETKİLERİNİN YORUMLANMASI.....	73
İDARİ DENETİMDE İDARİ YARGI YETKİSİNİN SINIRI	81
TÜRKİYE’DE KÜLTÜR BALIKÇILIĞI POTANSİYELİ VE AKUAKÜLTÜR SEKTÖRÜNÜN EKONOMİYE KATKISI.....	91
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK KAVRAMININ AMBALAJ TASARIMINA ETKİLERİNİN İRDELENMESİ	99
YÜKSELEN EKONOMİLERDE DIŞ TURİZM TALEBİ: PANEL EŞBÜTÜNLEŞME ANALİZİ	126
PARANIN RUHÇÖZÜMSSEL TAHLİLİ VE İKTİSADİ KALKINMAYLA İLİŞKİSİ	136
SAĞLIK TURİZMİNİN TÜRKİYE TURİZM GELİRİ İÇERİSİNDEKİ PAYI: 2000-2015	147
SAĞLIK TURİZMİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM: WELLNESS	160
AR-GE - PATENT HARCAMALARI VE TEKNOLOJİK İLERLEMENİN EKONOMİK BÜYÜME ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: AMPİRİK BİR UYGULAMA	167
FİNANSAL GELİŞME EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ:1961-2015 TÜRKİYE ÖRNEĞİ	175
TURİZM SEKTÖRÜNDE DUYGUSAL EMEK VE MESLEKİ SINIFLANDIRMA SORUNU	187
KÜRESEL GİRİŞİMCİLİK ENDEKSİ ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYEDE KÜRESEL GİRİŞİMCİLİĞİN GELİŞİMİ: KÜRESEL GİRİŞİMCİLİĞE TEORİK BİR BAKIŞ AÇISI	197
TÜRK BANKACILIK SİSTEMİNDE BÖLGESEL ETKİNLİK	212
FAİZSİZ BANKACILIĞIN POTANSİYEL GELECEĞİ BAĞLAMINDA MÜŞTERİ TERCİHLERİ ARAŞTIRMASI.....	227
YENİLİKÇİ TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN İHRACAT POTANSİYELİ: TÜRKİYE UYGULAMASI	231
ÖRGÜTSEL HAFIZADA BİREYSEL TECRÜBELERİN ÖNEMİ	246
ÇALIŞMA YAŞAMINDA KADIN YÖNETİCİ OLMAK: KAMU VE ÖZEL SEKTÖRDEKİ KADIN YÖNETİCİLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	256
BULGUR TÜKETİMİ: GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ TÜKETİCİLERİNİN İNCELENMESİ	271
PERAKENDE MARKALARIN ALGISI ÜZERİNE PİLOT BİR ARAŞTIRMA	338
YERİN DİBİNDEN, DAĞIN ZİRVESİNE YOLCULUK: İŞSİZ KADINLARIN KADIN GİRİŞİMCİLİĞİNE EVRİLMESİ.....	376
MACROECONOMIC SHOCKS AND HOUSING MARKET IN TURKEY: SVAR APPROACH	387
AVRUPA BİRLİĞİ ORTAK TARIM POLİTİKALARININ TÜRKİYE’YE ETKİLERİ	403
DEVLET YATIRIM FONLARI: TÜRKİYE VARLIK FONU İLE SAĞLANACAK FAYDALAR	415

AK PARTİ DÖNEMİ ALEVİ ÇALIŞTAYLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ:	432
BİR OYUN KURAMI YAKLAŞIMI	432
VERGİLEMEDE FAYDA İLKESİ BAĞLAMINDA SOSYAL GÜVENLİK PRİMLERİNE BAKIŞ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ	448
VERGİ MÜKELLEFLERİNİN BAKIŞ AÇISIYLA TÜRKİYE EKONOMİSİ: AMPİRİK BİR ÇALIŞMA.....	461
KAPİTALİST KRİZ VE EKOLOJİK KRİZİN ÇÖZÜM YOLU YEŞİL TEKNOLOJİ OLABİLİR Mİ? GELECEĞE BAKIŞ	478
KATILIM BANKALARININ VERİ ZARFLAMA YÖNTEMİ İLE VERİMLİLİK VE ETKİNLİK ANALİZİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME (2010-2015 DÖNEMİ)	493
AN ASSESSMENT OF PARTICIPATION BANKS ON PRODUCTIVITY AND EFFICIENCY ANALYSIS USING DATA ENVELOPMENT METHOD (2010-2015 TERM)	493
KÜRESELLEŞME DİNAMİKLERİNİN YERLEŞİM SİSTEMLERİ ÜZERİNE ETKİSİ.....	516
CO-INTEGRATION AND CAUSALITY AMONG BORSA İSTANBUL CITY INDICES AND BORSA İSTANBUL 100 INDEX	530
AÇIK İNOVASYON UYGULAMALARININ FİRMALARIN İNOVASYON RİSKİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	657
AKILLI ULAŞIM SİSTEMLERİNİN GELECEĞİ (EKONOMİK VE ÇEVRESEL FAYDALARI).....	672
OTEL İŞLETMELERİNDE ÖRGÜTSEL STRESİN İŞGÖREN PERFORMANSINA ETKİSİ: İSTANBUL'DA FAALİYET GÖSTEREN 5 YILDIZLI OTELLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA.....	690
SAĞLIK TURİZMİ İŞLETMELERİNDE DIŞ KAYNAK KULLANIMI	702
6111 SAYILI KANUN İLE GETİRİLEN TEŞVİK SİSTEMİN KADIN VE GENÇ İŞÇİ İSTİHDAMINA ETKİSİ.....	718
ÜCRET ADALETİNİN ÖRGÜTÜN GÜVENİLİRLİĞİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	733
ÜLKEMİZDEKİ İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIKLARI İSTATİSTİKLERİNİN İNCELENMESİ	748
İNTERNET ÇAĞINDA SANAL ORTAM YALNIZLIĞI: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	773
SAĞLIK KURUMLARINDA GÖRÜLEN TOKSİK LİDERLİK DAVRANIŞLARI: BİR ÜNİVERSİTE HASTANESİ ÖRNEĞİ.....	786
KÜRESELLEŞME VE TÜRKİYE TURİZMİNE ETKİLERİ	802
GIDA İZLENEBİLİRLİĞİNDE EVRENSSEL VERİ MODELİ OLMAMASINA BAĞLI SORUNLAR	813
AKILLI TELEFONLARIN KULLANICI RUHSAL SAĞLIĞINA ETKİLERİ: SAKARYA ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	824
TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNDE SUNULAN	831
SAĞLIK VE TEDAVİ HİZMETLERİ.....	831
THE EFFECT OF MERGER AND AQUISITION ON FIRM PERFORMANCE AFTER 2008 GLOBAL FINANCIAL CRISIS: EMPIRICAL EVIDENCE FROM UNITED KINGDOM	844
GENÇLERİN SAĞLIK HİZMETLERİ TALEBİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER: BİNGÖL İLİNDE BİR UYGULAMA	854
2008 KÜRESEL FİNANS KRİZİ PERSPEKTİFİNDE ÖZBEK MODELİ: ORTA ASYA ÜLKELERİ ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI BİR DEĞERLENDİRME	868
TÜRKİYE VE RUSYA ARASINDAKİ SİYASİ KRİZİN TURİZM EKONOMİSİ İLİŞKİLERİNE ETKİSİ	881
İSTATİKSEL YÖNTEMLER İLE VERİ MADENCİLİĞİ YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRMASI.....	892
SEKTÖREL ENERJİ TÜKETİMİ VE VERİMLİLİK İLİŞKİSİ: TÜRKİYE İÇİN NEDENSELLİK ANALİZİ	898

LİNDER HİPOTEZİ TÜRKİYE’NİN TURİZM AKIMLARINDA GEÇERLİ MİDİR?: ÇEKİM MODELİ ANALİZİ.....	909
İŞLETMELERİNDE FİNANSAL BAŞARISIZLIĞIN ÖNGÖRÜLMESİ: ALTMAN, SPRINGATE ve FULMER MODELLERİ ile BİST-100 UYGULAMASI	921
KAR PAYI DAĞITIM KARARLARININ FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİ: BORSA İSTANBULDA BİR ARAŞTIRMA.....	934
VERİ MADENCİLİĞİ UYGULAMALARINA GENEL BİR BAKIŞ VE EKONOMİYE ETKİSİ	951
INTEREST-FREE STRUCTURED FINANCE FOR THE GOVERNMENT PROJECT AND DEBT FINANCING	958
KİŞİSEL GELİR DAĞILIMINDAKİ ADALETSİZLİĞİN GİDERİLMESİNDE TRANSFER GELİRLERİNİN ETKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ.....	968
TÜRKİYE’DE EFEKTİF DÖVİZ KURU – PİYASA KAPİTALİZASYONU İLİŞKİSİ: AMPİRİK BİR ANALİZ	979
THE IMPACT OF INTELLECTUAL CAPITAL ON THE PERFORMANCE OF SMALL AND MEDIUM-SIZED ENTERPRISES IN KOSOVO	996
GELİŞMİŞ ve YÜKSELEN EKONOMİLERDE TELEKOMÜNİKASYON YATIRIMLARI ve EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: PANEL NEDENSELLİK ANALİZİ	1013
DOĞRUDAN YABANCI SERMAYE YATIRIMLARI ve AR-GE HARCAMALARI ARASINDAKİ İLİŞKİ: G7 ÜLKELERİ ÖRNEĞİ	1028
KAMU HARCAMALARI VE EKONOMİK BÜYÜME ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ: WAGNER KANUNU	1038
ELEKTRİK ENERJİSİ TÜKETİMİ İLE EKONOMİK BÜYÜME İLİŞKİSİ: TÜRKİYE ÖRNEĞİ ÜZERİNE SINIR TESTİ YAKLAŞIMI VE NEDENSELLİK İLİŞKİSİ.....	1048
TÜRKİYE’DE REEL DÖVİZ KURU İLE DIŞ TİCARET DENGESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: 2000-2015 DÖNEMİ İÇİN ARDL MODELİ İLE AMPİRİK BİR ANALİZ	1058
BÖLGESEL KALKINMADA İŞSİZLİK PROBLEMİ: TRC3 DÜZEY 2 BÖLGESİ (BATMAN, MARDİN, SİİRT VE ŞIRNAK) ÖRNEĞİ.....	1074
ETİK LİDERLİK VE ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÖRGÜTSEL SİNİZM VE İŞE YABANCILAŞMANIN ARACILIK ROLÜ: ANTAKYA TURİZM SEKTÖRÜ ÇALIŞANLARI ÖRNEĞİ	1083
THE EVALUATION OF MEDICAL TOURISM PERSPECTIVE OF HEALTH MANAGEMENT AND TOURISM MANAGEMENT STUDENTS	1102
OTEL ÇALIŞANLARININ ALGILANAN ÖRGÜTSEL DESTEK DÜZEYLERİ İLE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ: KUŞADASI ÖRNEĞİ	1114
MOTİVASYON FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ; ADIYAMAN TEKSTİL SEKTÖRÜ UYGULAMASI	1125
ALTMAN Z SKORUNA DAYALI SIRALI LOJİSTİK REGRESYON MODELİ İLE FİNANSAL RİSK FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ.....	1141
WELLNESS KONSEPTİNE SAHİP KONAKLAMA İŞLETMELERİNDE HİZMET STANDARTLARI: ALMANYA ÖRNEĞİ.....	1158
GÜNLÜK TERMAL SPA İÇİN BİR KONSEPT ÖNERİSİ	1170
A CONCEPT SUGGESTION FOR THERMAL DAY SPA SERVICES	1171
MUHASEBECİLERİN MESLEK MEMNUNİYETLERİ VE MESLEKİ BAĞLILIKLARININ BİREYSEL İŞ PERFORMANSLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	1183
ÖRGÜT ÖLÇEĞİ VE YAŞININ YENİ YÖNETİM TEKNİKLERİNİN İLGİLİ ÖRGÜTLERDE BENİMSENMESİ KARARI ÜZERİNE ETKİLERİ: TÜRK YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARINDA BİR ARAŞTIRMA	1196

FAKÜLTE İTİBAR VE İMAJININ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM GÖRDÜKLERİ OKULDA AKADEMİSYEN OLARAK GÖREV ALMA NİYETİ ÜZERİNE ETKİLERİNE DAİR BİR ARAŞTIRMA	1204
SAĞLIK TURİZMİNDE YENİ BİR TREND: TALASSOTERAPİ.....	1213
KOBİ'LERDE VERİ ZARFLAMA ANALİZİ İLE VERİMLİLİK DEĞERLENDİRİLMESİ	1231
KOBİLERİN YÖNETİM VE ORGANİZASYON SORUNLARI VE KIRIKKALE KOBİ'LERİNDE BİR UYGULAMA.....	1257

TERMAL TURİZM İŞLETMELERİNDE SUNULAN SAĞLIK VE TEDAVİ HİZMETLERİ

Prof. Dr. Zeynep ASLAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü
z.aslan@nevsehir.edu.tr

Arş. Gör. Nurgül ÇALIŞKAN

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü
nurgulcaliskan@nevsehir.edu.tr

ÖZET: İnsanları seyahate yönelten faktörlerin en önemlilerinden biri de sağlıktır. Sağlıkla ilgili motifler, sağlığın insan yaşamındaki önemi nedeniyle ayrı bir önem kazanmaktadır. Sağlık ve güzellik kaygıları, insanların doğal yapısından kaynaklanan somut gerçeklerdir. İnsanları termal su kaynaklarının bulunduğu merkezlere yönelten temel dürtü, bu kaygının verdiği bilinçtir. Bu bilinçle insanların, tarihin çok eski dönemlerinden beri termal su kaynaklarının bulunduğu yerlere seyahat ettikleri görülmektedir. Günümüzde insanlar, sağlıklarında düzenli bir gelişme sağlamayı amaçlarken aynı zamanda tatil ihtiyacını da karşılamak istemektedirler. Bu doğrultuda sağlık ve turizmin bir araya gelmesiyle “Termal Turizm” olarak adlandırılan bir turizm türü ortaya çıkmıştır. Bu turizm türüne hizmet eden işletmelere ise termal turizm işletmeleri adı verilmektedir. Çeşitli termal sular, termal merkezler ve bu merkezler üzerinde kurulan termal turizm işletmeleri, termal turizmin altyapısını oluşturmaktadır. Bu işletmelerde verilen temel hizmetler ise sağlık ve tedavi hizmetleridir. Bu çalışmada termal turizm işletmeleri bünyesinde yer alan termal tedavi merkezlerinde sunulan sağlık ve tedavi hizmetleri ile ilgili bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: termal turizm, termal turizm işletmesi, termal tedavi merkezi

HEALTH AND TREATMENT SERVICES PROVIDED IN THERMAL TOURISM ESTABLISHMENTS

ABSTRACT: One of the most important factors that lead people traveling is health. Health-related motives gain a particular importance due to its importance in the human life of health. Health and beauty concerns are concrete facts which arising from people's natural structure. Basic motive that leads people to the thermal water resources is consciousness which is caused by this concern. It is seen that people have traveled with this mind to places where the thermal water resources, since the ancient times. Today, while people aim to provide a steady improvement in their health, they want to meet the vacation needs at the same time. Thus, a type of tourism which is called “Thermal Tourism” has emerged as a combination of health and tourism. Establishments that serve this kind of tourism are named thermal tourism establishments. Several thermal waters, thermal centers and thermal tourism establishments founded on these centers, constitute the infrastructure of thermal tourism. The main services provided in these establishments are health and treatment services. In this study, it is aimed to inform about the health and treatment services provided in thermal therapy center which is situated in the thermal tourism establishments.

Key Words: thermal tourism, thermal tourism establishment, thermal therapy center

GİRİŞ

Günümüzde insanlar sağlıklarında düzenli bir gelişme sağlamayı amaçlarken aynı zamanda tatil ihtiyacını da karşılamak istemektedirler. Bu nedenle termal tedavi uygulaması ile tatil ihtiyacının birleştirilebildiği merkezlere yönelik talep dünyada ve Türkiye’de artma eğilimi göstermektedir. Bu hareketin sonucunda ortaya çıkan kür olanağı veren termal kaynaklardan yararlanma isteği, belirli bir zaman ayırmayı ve yer değiştirme olayını da beraberinde getirmektedir. Kür amacı ile belirli bir zaman içinde yer değiştiren insanlar gittikleri yerlerde konaklama, beslenme, kür uygulaması, dinlenme ve eğlenme gereksinimlerini karşılayacak alt ve üst yapı işletmelerine ihtiyaç duymaktadırlar. Ekonominin arz ve talep kuralları içinde işlerlik kazanan bu olay günümüzde “Termal Turizm” olarak adlandırılan önemli bir turizm türünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda sağlık amaçlı seyahatlere konu olan termal kaynakların sağlık ve tedavi amaçlı kullanımı olarak özetlenen termal turizm; bilimsel ve tıbbi açıdan terapötik (tedavi edici) özelliklere sahip madeni su kaynaklarının, hiçbir katkı ve değişikliğe uğratılmaksızın, eğitimli personel gözetiminde ve özel işletmelerde yapılan kürlerle, çeşitli hastalıkların tedavisi amacıyla yararlanılmasına yönelik faaliyetlerin tümü olarak tanımlanmaktadır (Aydın, 1990). Sağlık turizminin önemli bir alt dalı olan termal turizmin yapı taşını ise termal turizm işletmeleri oluşturmaktadır. Termal turizm işletmelerinin sağlığı koruma-geliştirme, tedavi ve rehabilitasyon amaçlı modern kullanımı ise ülkemiz de dahil olmak üzere başta Avrupa, Asya ve Güney Amerika’da son yıllarda bilimsel bilgi birikimiyle giderek güçlenen ve yaygınlaşan bir yaklaşımdır. Termal turizm işletmelerinde yapılan uygulamalar ve sunulan hizmetler özellikle küristlerin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan daha iyi olmalarını sağlayacak niteliklere sahiptir. Bu işletmelerde çalışma yaşamından uzak, şehirlerin stresli yoğun temposunun dışında tatil yaparken, tedavi olanaklarından da yararlanılabilmektedir (Arasıl, 1991). Bu işletmelerde verilen temel hizmetler ise sağlık ve tedavi hizmetleridir. Bu çalışma ile termal turizm işletmelerinin en temel ünitesi olan termal tedavi merkezlerinde, sağlığı koruma ve tedavi amaçlı uygulanan yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin uygulamalar ile ilgili bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

1. TERMAL TURİZM İŞLETMELERİ KAVRAMI VE KAPSAMI

Turizm olayının gelişmesi ve giderek karmaşık bir yapı kazanması, çok sayıda ve değişik özelliklerde işletmelerin kurulmasına ve gelişmesine neden olmaktadır. Bu gelişme ile birlikte gündeme gelen işletmelerden biri de termal turizm işletmeleridir. Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmeliğin 29. maddesine (R.G. 21.06.2005, Sayı: 25852) göre Termal Tesisler; “toprak, yer altı, deniz ve iklim kaynaklı doğal tedavi unsurlarının tedavi edici faktör olarak kullanıldığı kaplıcalar, içmece ve iklim kür merkezleri ile buralarda kurulan tedavi ve rekreasyon amaçlı üniteleri içeren tesislerdir” şeklinde tanımlanmaktadır. Bir termal tedavi merkezinde sadece sağlık hizmeti verilmektedir. Bu nedendir ki, termal tedavi merkezleri tek başlarına termal turizm olayını gerçekleştirmezler. Bu merkezlerin bulunduğu yerlerde termal turizminden söz edebilmek için, sağlık hizmetleri yanında konaklama, yiyecek – içecek ve rekreasyon olanaklarının da bulunması gerekmektedir. Bu noktadan hareketle, termal turizm işletmelerini; termal su

kaynaklarının yakınında kurulan, barınma, yeme-içme, eğlence gibi hizmetleri sunmanın yanında, sağlığı koruma, tedavi olma veya iyileşmek amacıyla gelenlere tedavi olanağı veren, bünyelerinde termal tedavi merkezi ve rekreasyon ünitesi de bulunan işletmelerdir şeklinde tanımlamak mümkündür.

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde ise termal turizm işletmelerinin amaçlarına göre çok farklı şekilde sınıflandırıldığı ve adlandırıldığı görülmektedir. Bu bilgiler incelendiğinde, türlerdeki çeşitlilik ve farklılaşmanın makro ölçekte termal işletmenin bulunduğu ülke ve kıtaya, mikro ölçekte ise işletmenin bulunduğu çevreye, müşteri kitlesine ve kullanılış biçimine göre olduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda Avrupa kıtasında, geleneksel termal işletmeler geliştirilerek varlıkları korunmaktadır. Tedavi ve hastalıklara karşı direnç kazandırma amaçlı kürlerin yapıldığı işletmelerde, rehabilitasyon ve otel konforu birleştirilmektedir. Termal tedavi tıbben kabul edilmekte ve sağlık sigortaları konuyu bünyelerine almaktadır. Amerika kıtasında ilaç sektörünün de etkisiyle termal suyun tedavi etkisi reddedilmekte, ancak “kozmetik, estetik ve zinde olma- wellness, streşten arınma” kavramlarıyla hidroterapi ele alınarak çok yıldızlı “spa & wellness” otelleri önerilmektedir. Asya kıtasında ise konunun felsefi ve psikolojik bölümü detaylı olarak ele alınmaktadır. Konunun ruha hitap ettiği söylemi hâkimdir. Geleneksel terapi, masaj vb. faaliyetlerin termal otellerin paket programlarında yer aldığı görülmektedir (Güvenç, 2007). Ancak termal turizm işletmeleri her ne kadar farklı şekillerde sınıflandırılıp adlandırılırsa da çağdaş bir termal turizm işletmesinin üç ana bölümden oluştuğu görülmektedir. Bu bölümler:

Konaklama İşletmesi (Termal Otel – Kür Oteli): Yeme-içme, barınma, eğlence ve diğer sosyal ihtiyaçlara yönelik hizmetlerin sunulduğu ünitedir. Bu ünite kür merkezini içerebileceği gibi termal tedavi merkezinden ayrı, fakat termal tedavi merkeziyle entegre bir işletme olabilmektedir. Bu tür işletmeler, termal su kaynaklarının bulunduğu yerlerde kurulurlar. Konaklama işletmesi; otel, apart otel veya tatil köyü şeklinde de düzenlenebilmektedir (Aslan, 1992; Aslan, 1996).

Rekreasyon Ünitesi (Kür Parkı): Termal turizm işletmesine gelen turistlerin kür uygulaması dışında kalan zamanlarını dolduracak aktiviteleri içeren ünitelerdir. Açık ve kapalı spor sahaları, yürüyüş alanları, açık ve kapalı yüzme havuzları, gazinolar, konser salonu, alışveriş merkezi gibi ihtiyaç görülen diğer yapı ve uygulamalardır (Turizm Bakanlığı, 1993)

Termal Tedavi Merkezi (Kür Merkezi): Mineralize termal suların ve bunlara ait çamurların, kaynağın yöresindeki sağlık üzerine olumlu etki yaratan çevresel ve iklimsel faktörlerin ve biyolojik ortamın insan sağlığına olan etkisi, uzman doktorun programı ve denetimi ile termal su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerle, iklim kürü, ayrıca fizik tedavi, rehabilitasyon, mekanoterapi, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerle birleştirilecek şekilde kür uygulamalarının yapıldığı merkezlerdir (Özbek, 1991).

Üç ana bölümden oluşan termal turizm işletmelerinin termal tedavi merkezlerinde ise; genel tedavi ve özel tedavi olmak üzere iki farklı hizmet sunulmaktadır. Genel tedavi ile kişinin fiziksel ve ruhsal olarak dinlenmesi, sağlığını koruması ve bu arada çeşitli eğlence ve spor

aktivitelerinden yararlanması amaçlanmaktadır. Bu amaca hizmet eden genel tedavi merkezlerinde hafif kür birimleri bulunmaktadır. Bu birimlerde, suların ve iklimin sağlık etkenliği hastalığın giderilmesi yönünde değil, kişinin sağlığının korunmasına, sağlıklı olarak tatil yapmasına olanak verecek şekilde düzenlenmektedir (Pektaş, 1986). Özel tedavide ise doktorlar tarafından teşhisi konmuş çeşitli hastalık ve bedensel sorunların önceden belirlenen bir program dâhilinde fizyoterapistler tarafından masaj, jimnastik ve çeşitli termal uygulamalar ile tedavi yapılması amaçlanmaktadır (Çelik, 2009). Termal tedavi merkezlerinde, romatizma ve diğer hastalıkları bulunan kişilerin kür uygulamaları, sağlıklı beslenme ve dinlenme yoluyla sağlıklarını yeniden kazanmaları esas alınmaktadır. Uygulanan kürlerin çeşitliliği, zenginliği, suların sağlık etkenliğinin üstünlüğü öncelik taşımaktadır. Bu nedenle, kurulacak termal tedavi merkezlerinin teknik ve tıbbi açıdan tam teşekküllü olarak geliştirilmesi gerekmektedir (Özbek, 1991).

2. TERMAL TEDAVİ MERKEZLERİNDE BULUNMASI GEREKEN BÖLÜMLER VE UYGULAMA BİRİMLERİ

Termal tedavi merkezi, termal turizm işletmelerinin ana yapısıdır ve çevresinde yer alan kapalı ve açık mekânlarla bir bütün oluşturmaktadır. T.C. Sağlık Bakanlığı Kaplıcalar Yönetmeliği'ne (R.G. 09.12.2004, Sayı:25665) göre termal turizm işletmeleri bünyesinde yer alan termal tedavi merkezleri Balneoterapi Bölümü ve Fizik Tedavi Rehabilitasyon Bölümü olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler altında yer alan uygulama birimleri ise aşağıda sıralanmaktadır:

A. Balneoterapi Bölümü

1. Banyo Uygulama Birimleri

- Termal tedavi havuz / havuzları
- Sıra banyoları (Küvetler)
- Lokal banyo aygıtları (ekstremiteler, oturma banyoları vb.)
- Tedavi duşları
- Egzersiz havuzu

2. İçme Kürü Birimleri

3. İnhalasyon Kür Birimleri

- Bireysel inhalatörler
- İnhalasyon oda veya odaları
- Toplu inhalasyon mekânları (inhalatoryum)

4. Peloidoterapi Birimleri

- Peloid hazırlama birimi
- Peloid banyo küvetleri
- Peloid paket uygulamaları için odalar

5. Talassoterapi Birimleri

- Banyo uygulamaları için gerekli koşullara ek olarak doğal solaryum mekanları

- Deniz suyunun ısıtılarak kullanılması söz konusu ise suyun niteliğinin bozulmadan ısıtılması için kullanılacak donanımın yerleştirildiği mekânlar

6. Gaz Banyosu Birimleri

- Gaz banyosu kabinleri
- Radon gazı inhalasyon ortamları

İlgili yönetmeliğe göre bu birimler tıbbi değerlendirme kurulunun verdiği endikasyonlara göre projelendirilip kurulabilir; burada yer almayan diğer birimler tıbbi değerlendirme kurulunun belirleyeceği esaslar doğrultusunda kurulur.

B. Fizik Tedavi Rehabilitasyon Bölümü

1. Egzersiz Birimi
2. Masaj Birimi
3. Fizik Tedavi Birimi
4. Hidroterapi Birimi (Rehabilitasyon Havuzu Birimi)

3. TERMAL TEDAVİ MERKEZLERİNDE UYGULANAN SAĞLIĞI KORUMA VE TEDAVİ YÖNTEMLERİ

Termal tedavi, her şeyden önce termal ve içme suları, diğer bir ifadeyle maden suları ile yapılan bir tedavi şeklidir. Termal turizmin kaynağını oluşturan termal sular, yer altı çıkışlı, içerisinde erimiş madenler bulunan ve birçok rahatsızlığın tedavisinde etkili olan sulardır. Fakat her termal su, termal tedavide kullanılmamakta, tedavi amacıyla değerlendirilecek termal suların birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir. Termal ve içme sularının tedavi edici özelliği; bu suların hiçbir şekilde değişmeyen, mevsimlerle ilgili olmayan bir sıcaklığa sahip olmasına, bir litresinde en az 1 gram eriyik halde mineral veya karbondioksit gazı bulunmasına, değişmeyen bir debiye ve değişmeyen bir radyoaktiviteye sahip olmasına bağlı bulunmaktadır. Tedavide başarı sağlanması ise büyük ölçüde termal ve içme suyunun uygun miktarda, uygun sıcaklıkla ve uygun sürelerde kullanılmasına bağlıdır. Termal su doğal bir ilaç olup, yerinde ve anında değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü su canlıdır ve iki gün bekletildiği zaman normal sudan hiçbir farkı olmamaktadır (Alpbaz, 1985). Dolayısıyla termal banyolara gelen su, kaynaktan geldiği gibi kullanılmalı ve içerisine adi soğuk veya sıcak su karıştırılmamalıdır.

Genel olarak termal su kaynaklarının çıkış yaptığı yerler ve yakın çevreleri kaynak emniyet alanı içine girdiğinden bu alanlar üzerine yapılaşma kararı verilmemektedir. Bu nedenle termal suyun taşınması kaçınılmaz olmaktadır. Termal ve içme sularının tedavi edici özelliklerinin korunabilmesi için de taşınmalarında ve depolanmalarında belli standartların oluşturulması ve geliştirilmesi gerekir. Örneğin, suyun taşınması ve depolanmasında, suyun bileşimine uygun malzeme kullanılmalı, ayrıca işletme emniyeti ve su tasarrufu açısından da çift depo sistemi uygulanmalıdır. Sonuçta, termal ve içme sularına dışarıdan yabancı suların karışmaması ve kirlenmemesi, sıcaklıklarının ve kimyasal bileşimlerinin korunması, gazlarının kaçmaması, depo ve borularda kimyasal değişimlere uğramaması ve tortu

bırakmaması, en önemlisi de su verimlerinin (debilerinin) yükseltilmesi amacı ile özel çıkarılma teknikleri uygulanmalıdır (Ülker, 1986).

Uygun sıcaklıktaki mineralli su havuzlarındaki tedavilerde söz konusu etkenler sayesinde adale ve mafsallara binen yük azalmakta ve dolayısıyla ağrılar kaldırma kuvveti sayesinde azaldığı için sekelli yerlerin hareketi kolaylaşmaktadır. Sıcaklık nedeniyle kan dolaşımı değişmekte, vücut derisi yoluyla emilen mineral, tuz ve gazlar ile uygun radyoaktivite sonucunda vücut metabolizmasında hızlı değişim olduğu için iyi çalışmayan organlara, dolaşım ve sinir sistemine olumlu etki sağlamaktadır. Kür uygulaması sonunda hastanın ağrılarında azalma, eklem ve adalelerde iyileşme, hareketlerde rahatlama ve diğer rahatsızlıklarda azalma görülmektedir. Bu konular bilimsel tıp araştırmaları sonucunda belirlenmiş ve tedavi yöntemleri oluşturulmuştur. Bu yöntemlerin şifa özelliklerinin doktor denetiminde tedavi amaçlı olarak kullanılması ise termal tedaviyi ortaya çıkarmaktadır (Özbek & Özbek, 2008). Buna göre termal tedavi, küristlerin iyileşmek ve sağlığı korumak amacıyla doktor önerisi ile termal merkezlerde gerçekleştirilen çeşitli uygulamalardan yararlanmalarını ifade etmektedir. Daha geniş bir ifadeyle termal tedavi; termal ve/veya mineralli suların, şifalı çamurların ve gazların, yöntem ve dozları belirlenmiş banyo, paket, içme ve inhalasyon (soluma) uygulamaları şeklinde düzenli aralıklarla seri halde tekrarlanarak kullanılmasıyla belirli bir zaman aralığında ve kür tarzında gerçekleştirilen bir uyarı/uyum tedavisi şeklinde tanımlanabilir (Karagülle & Doğan, 2005).

Sağlığı koruma ve tedavi yöntemleri, farklı özellik ve sıcaklıklara sahip, doğal enerji kaynağı olan termal suların uygun teknikler kullanılarak sağlığı koruma, diğer bir deyişle hastalıktan korunma ya da hastalık sonrası sağlığı yeniden kazanmak ve kuşku duyulan hastalıkların ortaya çıkmasını önlemek amacıyla yapılan uygulamaları kapsamaktadır (Çelik, 2009). Ancak termal tedavi, yalnızca banyolardaki termal suya girip yıkanmakla yapılan bir tedavi yöntemi değildir. İnsanların fiziksel ve psikolojik açıdan rahatlamalarını ve iyileşmelerini de sağlamaktadır. Bu nedenle, termal tedavi yöntemlerinde özgün tedavi modalitesi olarak balneoterapi, diğer tedavi yöntemleri ile birlikte kompleks bir kür programı çerçevesinde değerlendirilmektedir (Karagülle & Karagülle, 2000). Bu doğrultuda Sağlık Bakanlığının Kaplıcalar Yönetmeliğine göre Termal Tedavi Merkezlerinde sağlığı koruma ve tedavi amaçlı uygulanan yöntemler ve bu yöntemlere ilişkin uygulamalar aşağıda sıralanarak kısaca açıklanmaktadır.

Tablo 1: Termal Tedavi Merkezlerinde Uygulanan Sağlığı Koruma ve Tedavi Yöntemleri

Balneoterapi

- Banyo kürleri
- İçme kürleri
- İnhalasyon kürleri
- Peloidoterapi
- Hidroterapi

Klimaterapi

- Açık hava banyosu
- Arazi kürleri
- Helioterapi

Balneoklimaterapi**Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon**

- Elektroterapi
- Egzersiz tedavisi
- Ergoterapi
- Masaj

Medikal Tedavi**Psikoterapi ve Diğer Psikiyatrik Yöntemler****Destek Yöntemleri**

- Sağlık eğitimi
- Psikolojik destek
- Günlük yaşam aktivitelerinin düzenlenmesi
- Diyet uygulamaları
- Davranış değişikliği eğitimleri

3.1. Balneoterapi

Sözcük anlamı banyo bilimi olan balneoloji, yer altı, toprak, su ve iklim kaynaklı doğal terapötik faktörlerin bilimi olarak tanımlanabilir. Doğal şifalı sular, çamurlar ve iklimsel faktörler gibi doğal terapötik kaynakları fiziksel, kimyasal, biyolojik, jeolojik, hidrolojik, ekolojik ve medikal yönden inceler. Bu nedenle fizik, kimya, biyoloji, hidroloji, jeoloji, klimatoloji ve tıp gibi değişik bilim dallarını bünyesinde toplayan disiplinlerarası bir alandır. Termal tedavinin özgün yöntemi olan balneoterapi ise, termal ve/veya mineralli suların, peloidlerin ve gazların, yöntem ve dozları belirlenmiş, banyo, paket, içme ve inhalasyon uygulamaları şeklinde, düzenli aralıklarla seri halde tekrarlanarak kullanılmasıyla, belirli bir zamanda ve kür tarzında gerçekleştirilen bir uyarı-uyum tedavisidir (Karagülle, 2002; Karagülle, 2008).

➤ *Banyo Kürleri:* Bu kürler; soğuk (hipotermal; 34°C' nin altında), ılık (izotermal; 34-35°C), sıcak (termal; 36-40°C) ve aşırı sıcak (hipertermal 40-42°C) olarak sınıflandırılmaktadır. Banyo süresi genellikle 20 dakikadır. Hipertermal banyolarda banyo süresi 10 dakikaya indirilirken izotermal banyolarda bu süre 25-30 dakikaya kadar uzatılabilir. Banyo uygulamaları tam, yarım, oturma banyoları ve kol-bacak banyoları şeklinde yapılabilir. Banyolar genellikle 2-4 hafta süreyle ya her gün (haftada bir gün banyosuz geçer) ya da günde bir kez yapılır. Hasta banyodan sonra iyice kurulur ve bunaltıcı olmayan sıcaklıktaki bir odada 30-60 dakika kadar dinlenir. Bu dinlenmeden sonra hasta, masaj veya egzersize alınabilir ya da sportif etkinliklere katılabilir. Ayrıca hastaya fizik tedavi de uygulanabilir (Karagülle, 2002).

➤ *Peloidoterapi (Şifalı Çamur Uygulaması):* Balneolojik kaynak olan peloidler, jeolojik-biyolojik olaylar sonucu oluşan organik ve inorganik maddelerdir. İnce tanecikli olup su içerirler veya susuz olabilirler. Kullanım sırasında yeterli termal veya normal su ile

karıştırılarak uygun yoğunluğa ve sıcaklığa getirilirler. Şifalı çamur; banyolar (tam, yarım veya kol-bacak banyoları) ya da daha çok çamur paketleri şeklinde kullanılır. Sıcaklıkları 50°C ye kadar olabilir. Uygulama süresi 30-40 dakikadır. 2-3 günde bir uygulanır. Bazen de her gün yapılabilir. Uygulama sonunda ılık bir duş ile vücut çamurdan temizlenir ve hasta kurularak 30-60 dakika kadar dinlenmeye alınır (Karagülle, 2002; Özbek & Özbek, 2008).

- *İçme Kürleri:* Balneoterapide en çok kullanılan uygulamalardan birisi de doğal mineralli suların belirli bir sürede, gün boyu bölünmüş dozlarda ve belirli miktarlarda içilmesiyle yapılan içme kürleridir (Karagülle, 2002). Doğal şifalı su, belirli sıcaklıklarda, belirli miktarlarda (100 – 1500 mg/gün) günün belirli zamanlarında (genellikle yemekten önce) aç karnına içilir. Şifalı su ağızdan alındığında sindirim organlarını doğrudan etkiler, daha sonra karaciğerden kana karışır ve sonuçta böbreklerden atılır. Bu yolla su doğal bir denge içerisinde vücudun tüm bölgelerine çeşitli mineraller taşır (Çalışkan, 2009).
- *İnhalasyon:* Termomineral su zerrecikleriyle yapılan soluma uygulaması ve mineralli sulardan gelen gaz ve buharların nefes yoluyla vücuda alınmasıdır (İlker, 2012). Soluma uygulamalarında amaç, solunan mineralli su zerreciklerinin solunum sisteminin istenilen bölgesine ulaşması, burada zerreciklerin taşıyıcı gazdan ayrılarak ortama bırakılmaları suretiyle doğrudan etkili olmasıdır. Doğal İnhalasyon çözeltilerinin etkisiyle akciğer fonksiyonları olumlu etkilenmekte ve kan gazları düzeyleri normalleşmektedir (Karagülle, 2002).
- *Hidroterapi:* Tatlı sular ile yapılan bir kür programı olan hidroterapi, her birey için özel olarak düzenlenen, eğitilmiş personelin gözetiminde ve ideal olarak amaca uygun inşa edilmiş havuzlarda gerçekleştirilen, sinir-kas-iskelet sistemi ile ilgili fonksiyonları geliştirme–iyileştirme amaçlı bir havuz tedavi programıdır. Bu tedavi yöntemi daha çok kas-iskelet sistemi yaralanmaları, kalça protezi, ameliyat sonrası, obezite, denge sorunları, eklem kireçlenmeleri, spor kazaları ve romatizma hastalıklarında uygulanır. Bazı hidroterapi uygulamaları aşağıda sıralanmaktadır; (Karagülle & Doğan, 2005; Milli Eğitim Bakanlığı, 2011)
  - ✓ Tazyikli su altı masajı: Banyo sırasında basınçlı su ile su içinde yapılan masaj
  - ✓ Hidrojet banyo: Banyo sırasında su içinde basınçlı hava ile yapılan masaj
  - ✓ Afüzyon (vichy) duşu: Yağmurlama tarzında akan su altında uygulanan masaj
  - ✓ Whirlpool duşu: Su içinde oluşturulan girdap ile uygulanan masaj
  - ✓ Kneipp hidroterapi: Suyun vücuda dökülmesi, su içinde yürüme gibi suyun daha çok termik ve mekanik etkilerinden yararlanan uygulama.

3.2. Klimaterapi (İklim Tedavisi)

Klimatizm, iklim koşullarının sağlıklı kişilerde koruyucu hekimlik ve hasta kişilerde tedavi amacıyla değerlendirilmesidir. Klimaterapi ise sağlıklı iklim ortamında bulunmayı ifade etmektedir ve atmosfer, ısı, nem, güneş ışığı, deniz suyu gibi iklimsel faktörlerin belirli hastalıkların tedavisinde sistematik kullanımıyla gerçekleştirilen tedavi yöntemi olarak tanımlanabilir (Karagülle, 2002). Klimaterapinin tedavi edici etkisi ise güneşin, suyun, temiz havanın ve termal suların kombinasyonu ile oluşmaktadır (Özçelik & Akyol, 2008). Bu nedenle termal sularla yapılan kürün yararlı olmadığı durumlarda klimaterapi uygulanmaz. Açık hava kürleri, iklimik arazi kürleri ve helioterapi (güneş ışınlarıyla tedavi, güneş banyosu) iklim tedavisinde kullanılan yöntemlerdir: (Karagülle, 2002)

- *Açık Hava Kürü:* Hasta açık havada bulunarak dinlendirilir, havalandırılır. Özellikle hastanın sürekli yatağa bağlı olduğu durumlarda kullanılır.
- *Arazi Kürleri:* Klimaterapi egzersiz ve hareket tedavisi ile kombine edilmektedir. Burada, açık havada yürüyüşten, yoğun açık hava egzersizlerine kadar çok çeşitli biçimlerde hareket tedavisi söz konusudur.
- *Helioterapi:* Helioterapide çıplak ya da hafif giyinmiş hasta doğrudan güneş ışığında belirli sürelerde maruz bırakılır. Türkçede güneş banyosu adıyla da anılır.

3.3. Balneoklimaterapi

Balneoklimaterapi; balneoterapi ve klimaterapi yöntemlerinin bir arada kullanıldığı yöntemdir (Kaplıcalar Yönetmeliği, 2004).

3.4. Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon

Fizik tedavi, başlıca hareket sistemini ilgilendiren hastalıkların, vücudun dışında uygulanan ancak eklem ve yumuşak dokuları etkileyebilen aletlerle tedavi etme yöntemi olarak tanımlanabilir. Fizik tedavinin amacı kişinin günlük yaşam, romatizma gibi hastalıklar veya kaza sonucunda günlük yaşamını sürdürmesi için gerekli olan vücut fonksiyonlarının kaybolması veya azalması halinde; hastayı fizik tedavi, egzersiz, eğitim ve diğer tedavi tekniklerini kullanarak, mümkün olan en fonksiyonel düzeye getirmektir. Rehabilitasyon ise kişinin doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle oluşan kalıcı veya geçici yetersizliklerinin, kaybedilmiş veya sınırlanmış olan fonksiyonel kapasitesinin belirlenerek tedavi edilmesi, psikolojik, sosyal ve mesleki açıdan da desteklenerek günlük yaşamda bağımsız duruma getirilmesini ifade etmektedir. Bu anlamda fizik tedavi ve rehabilitasyon, hastanın tedavisinde bir bütün olarak düşünülmektedir (www.hacettepefiziktedavi.com.tr). Termal tedavi merkezlerinde fizik tedavi ve rehabilitasyona yönelik uygulanan teknikler ise; elektroterapi, egzersiz, ergoterapi ve masaj olarak sıralanabilir: (Ülker, 1988; Eskiuyurt & Ketenci, 2000; Sandıkçı, 2008; Erhan, 2010)

- *Elektroterapi:* Elektrik akımı veren aygıtlar ve diğer mekanik aygıtlar kullanılarak yapılan tedavi uygulamaları elektroterapi olarak adlandırılır. Genelde elektrikli cihazlarla yapılmaktadır. Tedavilerin şekli, süresi ve sayısı uzmanlarca belirlenmektedir.

- *Egzersiz tedavisi*: Egzersiz tedavisi geleneksel olarak ortopedik, romatolojik ve nörolojik hastalıkların tedavisinde kullanılmaktadır. Son yıllarda özellikle termal tedavi merkezlerinde bu terapi alanı çok çeşitlenerek genişlemiştir. Kalp, akciğer, güç kapasitesinin antrenmanı, nefes ve gevşeme terapileri ve geriatrideki genel mobilizasyon ve aktifleştirme bunlardan bazılarıdır. Konusunda yetkin bir uzman tarafından yaptırılan vücudu hissedebilme ve algılama alıştırmaları Avrupa ülkelerindeki modern termal tedavi merkezlerinde birçok hastalıkta kullanılan hasta eğitim programlarının önemli bir kısmını oluşturmaktadır.
- *Ergoterapi (İş ve Uğraşı Tedavisi)*: Hastanın patolojisini azaltmak, sağlığını sürdürmek, adaptasyon ve verimliliğini sağlamak için, seçilmiş işlerde fonksiyonlarını düzenlemek, güçlendirmek ve performansını arttırmak amacıyla uygulanan tedavi yöntemidir. Bir diğer anlatımla, herhangi bir hastalık, kaza, doğumsal sakatlık veya yaşlanma sonucu mental, sosyal veya fiziksel yeteneklerde oluşan bozuklukları iyileştirmek, mevcut yetenekleri geliştirmek, ortaya çıkartmak, kişinin bu yeteneklerini günlük yaşamında kullanabilmesini öğretmek için uygulanan amaca yönelik hareketleri ifade eder.
- *Masaj*: Vücut dokularının tedavi amacıyla elle işlenmesidir. En eski tedavi şekillerinden biri olup, halen hastalık ya da rahatsızlık belirtilerini hafifletmek için kullanılmaktadır. Masaj masası üzerinde bölgesel ya da genel olmak üzere 2 şekilde yapılmaktadır. Uygulama, soyunma ve giyinme süresi de dâhil yaklaşık 40 dakika sürmektedir.

3.5. Medikal Tedavi

Medikal tedavi; termal tedavi sırasında hastaya lokal veya sistemik olarak uygulanan ilaç tedavisi yöntemidir.

3.6. Psikoterapi ve Destek Yöntemleri

Destek yöntemleri; sağlık eğitimi, diyet uygulamaları, günlük yaşam aktivitelerinin düzenlenmesi, davranış değişikliği eğitimleri ve psikolojik destek gibi uygulamaları içermektedir.

Turizm işletmeleri, gerek ürünün üretiminde ve hizmet sunmada gerekse diğer fonksiyonlarının yerine getirilmesinde büyük ölçüde insan gücünden yararlanan işletmelerdir. Bu nedenle turizm işletmeleri için özel bir öneme sahip olan işgörenin bazı özelliklere ve yeteneklere de sahip olması gerekmektedir. Aynı özellikler, bir turizm işletmesi olması nedeniyle, termal turizm işletmeleri çalışanları için de geçerli olmaktadır. Fakat diğer işletmelerden farklı olarak termal turizm işletmelerinde hasta insanlar ile sağlıklı insanlar bir arada konakladıklarından, bu tür işletmelerde çok değişik yapıdaki turist ve küristlerin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte işgören istihdam edilmesi gerekmektedir (Özbek, 1991). Dolayısıyla bu işletmelerde; turizm çalışanı (otel, yiyecek-içecek, animasyon vb.) ile sağlık çalışanı (uzman doktor, fizyoterapist, psikiyatrist, hemşire, diyetisyen, masör vb.) olmak üzere iki tür kadro bulunmalıdır. Özellikle sağlık çalışanları işin temelini oluşturmaktadır. Bu

nedenle, güler yüzlü, nitelikli, insanı seven ve hasta psikolojisinden anlayan bir sağlık kadrosu, termal turizm işletmelerinde her şeyden daha çok önem taşımaktadır (Alpbaz, 1985). Termal tedavi merkezlerinde istihdam edilen tüm sağlık çalışanları, küristlerle ortalama 21 gün gibi bir sürede sürekli bir arada bulunmaktadır. Dolayısıyla sağlık çalışanlarının, mesleki deneyimi yanında, misafirlerle yüz yüze iletişim halinde bulunan diğer çalışanların sahip olması gereken niteliklere de sahip olması gerekmektedir.

Sonuç olarak termal turizm işletmeleri, termal tedavinin gerektirdiği bilgi ve deneyime sahip sağlık çalışanı ile konaklama hizmetlerini hijyen ve sanitasyon kuralları içinde yürütebilecek kalifiye elemanlarla amacına daha çabuk ulaşabilecektir. Bunun için termal turizm işletmelerinde bulunan her bir hizmet birimi için uzmanlar tarafından belirlenen sayıda, nitelikli ve turizm bilincine de sahip olan turizm ve sağlık çalışanlarının görev yapması bu tür işletmelerin başarısı için şarttır. Böylece termal turizm işletmelerinin aranan ve konaklama süresini uzatabilen, kazançlı işletmeler olacağı unutulmamalıdır.

SONUÇ

Herhangi bir hastalığa henüz yakalanmamışken, sağlığını koruma ve daha sağlıklı yaşama isteği ve bilinci günümüz insanının yeni bir özelliğini oluşturmaktadır. Bu noktada sağlık turizminin önemli alt dallarından biri olan termal turizm, insanların bozulan sağlıklarını tedavi etmek, sağlıklı olanların sağlıklarını korumak ve bu yolla yaşam sürelerini uzatmak istemeleri sonucu, termal suların önemini kavramaları ve termal işletmelerde kurulu merkezlere gitmeye başlamaları ile ortaya çıkmıştır. Günlük yaşantının getirdiği stres, yorgunluk ve gerginliklerden uzak bir termal turizm işletmesi, günümüz insanının sadece fiziksel değil, ruhsal sağlığı için de ideal bir ortam oluşturmaktadır. Dolayısıyla, yapay ilaçların yanı sıra doğal ilaçlar ve tedavi şekilleri de gündeme gelmekte ve bu aşamada termal tedavi yöntemleri de önem kazanmaktadır.

Bilindiği gibi termal tedavi, bir otel odasına kapanarak banyodaki termal suya girip çıkmak ve yıkanmakla yapılan bir tedavi şekli değildir. İnsanların fiziksel ve psikolojik açıdan rahatlamalarını ve iyileşmelerini de sağlamaktadır. Temiz hava, güneş, iklim ve güzel çevre olanakları ile birlikte esas önemli olan, amaca uygun işletmelerin oluşturulmasıdır. Bu nedenle termal turizm işletmeleri çağdaş anlamda yapıldıkları takdirde işe yaramaktadır. Böylece gerek sağlığı koruma amaçlı gerekse tedavi amaçlı kurulan işletmelerin çağdaş termal turizm anlayışına uygun olarak inşa edilmeleri gerekmektedir. Bu noktada, ülkeler için ulusal veya bölgesel turizm imajının geliştirilmesinde, termal turizm kapsamında faaliyet gösteren termal turizm işletmelerinin arz ve talep doğrultusunda ileri teknoloji ve ekipmanlarla donatılmasının yanı sıra sunulan hizmet çeşitliliğinin artırılması da önemli bir rekabet unsuru olarak değerlendirilebilir.

Termal turizm ile ilgili olarak Türkiye'nin bu konuda gelişmiş Avrupa ülkeleri ile rekabete girip bir pazar oluşturabilmesi için bu ülkelerin sundukları sağlık ve tedavi hizmetleri ile olanakları incelenmelidir. Çünkü dünyada gelişen teknoloji ile birlikte termal turizm işletmeleri de hızla gelişmektedir. Türkiye'de de konu ile ilgili potansiyeli

değerlendirebilmek, termal turizm işletmelerini ve bu işletmelerde uygulanan tedavi yöntemlerini çağdaş düzeye çıkarabilmek için bazı önlemlerin alınması konu ile ilgili koordinasyon ve eğitimin sağlanması gerekmektedir. Bu noktada da özellikle Sağlık Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'na önemli görevler düşmektedir. Öncelikle Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan “Kaplıcalar Yönetmeliği” ile Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan “Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik”in günümüz şartlarına uygun olarak gözden geçirilmesi ve revize edilmesi gerektiği dikkat çekmektedir. Özellikle “Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik”de termal turizm işletmeleri ile ilgili standartlara yer verilmediği ve kavramların tanımlanmasında eksikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. Bu nedenle termal turizme hizmet eden termal turizm işletmeleri ve bu işletmelerde uygulanan sağlık ve tedavi yöntemleri ile ilgili standartların oluşturulması amacıyla her iki Bakanlığın ortak bir çalışma yapması gerekli görülmektedir. Yapılan çalışmada sadece fiziksel standartlara ve tedavi yöntemlerine değil, bunun yanı sıra bu işletmelerde üretilen termal ürünü turist ve küristlere sunan işgörenlerin de nitelik ve nicelikleriyle ilgili ayrıntılı düzenlemelere de yer verilmesi önem arz etmektedir. Sonuç olarak, termal turizm potansiyelinin daha verimli bir şekilde değerlendirilebilmesi için termal işletmelerin planlı bir şekilde yapılması, mevcutların gözden geçirilerek eksikliklerin giderilmesi ve özellikle denetimlerin her iki Bakanlığın kontrolünde titiz bir şekilde yapılması, daha kaliteli hizmet sunulabilmesi açısından gerekli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Arasıl, T. (1991). Termal suların sağlık alanında kullanımı, *Anatolia Dergisi*, 17-18.
- Aslan, Z. (1992). Termal turizm işletmelerinde hizmet standartlarının geliştirilmesi ve pazarlama faaliyetine etkisi: Balçova Termal Merkezi uygulaması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, Z. (1996). Ege Bölgesi' ne yönelik termal turizm talebinin analizi ve termal turizm işletme modeli, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Aydın, İ. (1990). *Açıklamalı turizm terimleri sözlüğü*, Aydın: Coşkun Matbaa.
- Alpbaz, M. (1985). Balçova Kaplıcası ve sağlık turizmi, Profesörlük Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.
- Çalışkan, U. (2009). Turist sağlığı güvenliğinin analizi: Türkiye termal tesisler uygulaması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çelik, A. (2009). Sağlık turizmi kapsamında termal işletmelerde sağlık hizmetleri pazarlaması ve algılanan hizmet kalitesi: Balçova Termal İşletmesinde bir uygulama, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Erhan, E.Ş. (2010). Türkiye' de termal turizmin gelişimi, termal turizm tesislerinin tasarım kriterleri (Afyonkarahisar örneği üzerinden incelenmesi), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eskiyurt, N. ve Ketenci, A. (2000). *İş ve uğraşı tedavisi*, İstanbul Tıp Fakültesi Temel ve Klinik Bilimler Ders Kitapları, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Güvenç, C. (2007). Türkiye'de termal turizm tesislerinin planlama ve tasarım ilkelerine ilişkin bir model önerisi (Çanakkale örneği), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- <http://hacettepefiziktedavi.com.tr> (Erişim tarihi: 12.03.2016)

- İlker, G. (2012). Türkiye’ de termal turizme yönelik hizmet veren konaklama işletmelerinde pazarlama karması elemanları: Örnek bir alan araştırması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Karagülle, M.Z. ve Karagülle, M. (2000). Yaşlılıkta balneoterapi ve kaplıca tedavisi, *Turkish Journal of Geriatrics*, 3(3), 119-124.
- Karagülle, M.Z. ve Doğan, M.V. (2005). *Türkiye kaplıca ve talassoterapi rehberi*, İstanbul: Nobel Tıp.
- Karagülle, M.Z. (2002). *Kaplıca tıbbi ve kaplıca tedavisi. Balneoloji ve Kaplıca Tıbbi*. İstanbul: Nobel Tıp.
- Karagülle, M.Z. (2008). Hidroterapi, S.P.A., balneoterapi ve talassoterapi, *Türkiye Klinikleri J Med Sci*, 28.
- Kök, M. (2013). Sağlık turizmi açısından termal turizm: Denizli örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özçelik, S. ve Akyol, M. (2008). Psoriasis- klimaterapi, *Türkderm*, 42, 51-55.
- Özbek, T. (1991). Dünya’ da ve Türkiye’ de termal turizmin önemi, *Anatolia*, 2, 17-18.
- Özbek, D. ve Özbek, T. (2008). Jeotermal kaynakların sağlık ve termal turizme entegrasyonu, *Jeotermal Haber Bülteni*, 113-99.
- Pektaş, H. (1986). Türkiye’ de termal turizm arz ve talebi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Balıkesir.
- Sandıkçı, M. (2008). Termal turizm işletmelerinde sağlık beklentileri ve müşteri memnuniyeti, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, (2011). Çevre sağlığı: Kaplıca, kaynak ve doğal mineralli sular, Ankara.
- T.C. Turizm Bakanlığı, Sağlık turizmi ve turizm sağlığı, Yayın No: 1993 – 8, Ankara.
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik, Resmi Gazete Tarih: 21.06.2005, Sayı: 25852
- T.C. Sağlık Bakanlığı, Kaplıcalar Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarih: 09.12.2004, Sayı:25665
- Ülker, İ. (1988). Sağlık turizmi ve kaplıca sularımızın değerlendirilmesi, Turizm Yıllığı T.C. Turizm Bankası A.Ş. Ankara.